

DNA-onderzoek moet discussie aanwakkeren over versterken eigenheid Hoorn

Een trotse rode VOC-stad aan het water

Hoe ziet de DNA-structuur van Hoorn eruit? Voor architecten Jos Halfweg en Lars Zwirs van Atelier Silver Architectuur in Midwoud aan hun onderzoek begonnen naar de identiteit van Hoorn waren ze nog niet bekend met het DNA van een stad als begrip.

„We kenden DNA alleen uit de wetenschap als drager van erfelijke eigenschappen en hoe moesten we dat projecteren op de stad?“, vertelt Halfweg die even later twee tekeningen op tafel legt. „Dit was onze eerste ontdekking. Als je een dwarsdoorsnede van een DNA-streng maakt, komt er een vormpatroon tevoorschijn die heel veel overeenkomsten heeft met een ontwerp voor de ideale stad uit 1615 van Vincenzo Scamozzi (Italiaanse renaissancearchitect, red.). Het DNA bevat de bouwstenen die maken wie we zijn en zo zijn we ook naar de stad gaan kijken. In dit geval zijn de bouwstenen de dragers van de identiteit en de verbindende schakels tussen verleden, heden en toekomst.“

Handelsgeest

Wat maakt de stad tot een stad werd de onderzoeksopdracht. „Als je het over Amsterdam hebt is dat makkelijk te zeggen, want de grachtengordel is daar ruimtelijk gezien sterk bepalend voor de identiteit. Het DNA van een stad gaat verder dan enkel ruimtelijke kenmerken, want ook de mentaliteit van de mensen dragen bij aan de identiteit van een stad.“

„Het eerste waaraan wij bij Hoorn dachten was de VOC, een specifiek kenmerk. Maar die is niet alleen bepalend voor de identiteit. Hoorn profileert zich ook als evenementenstad met bijvoorbeeld de op een na grootste kermis van Nederland, is van een oorsprong een stad met een sterke handelsgeest en is een stad met de mentaliteit van 'doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg'. Wij noemen het conservatief nuchter, maar dat heeft ook met trots te maken.“

De identiteit van Hoorn zit ook in de kleur van de stad. „Hoorn is sterk rood van kleur: de bestrating is rood, de gevels zijn rood en de pannen zijn rood. Maar Hoorn is niet alleen die oude binnenstad, maar alles

Jos Halfweg (l) en Lars Zwirs voor de tijdelijke opstelling van hun presentatie 'DNA van Hoorn'.

FOTO MARCEL ROB

binnen de gemeentegrenzen. Blokker en Zwaag dragen dus ook bij aan het DNA van Hoorn. Dat geldt ook voor de hechtheid van de gemeenschap en de verbondenheid die mensen voelen met hun stad, die in sterke mate wordt gedragen door een rijk verenigingsleven. En wij zien Hoorn ook als hoofdstad van West-Friesland en dat voelen we ook.“

Eigenheid

Alle specifieke kenmerken die Hoorn maken tot de stad die zij is, zouden volgens Halfweg en Zwirs meer benadrukt moeten worden om haar eigenheid te versterken. „Hoorn had in het verleden aan de ene kant het water, maar aan de andere kant

fruitboomgaarden. In de Risdam zie je daarvan nog een klein beetje terug en de Kersenboogerd heeft alleen de naam die wat zegt over het verleden.“

„Eigenlijk moet je het geheugen van een plek gebruiken voor nieuwe ontwikkelingen. Neem de bedrijventerreinen: die zien er in Hoorn niet anders uit dan elders. Zou je zo'n terrein omzomen met elzenhagen – net als de vroegere boomgaarden – dan kom je in een ruimtelijke kamer waarmee ook de eigenheid van Hoorn bewaard kan blijven.“

Wat Halfweg en Zwirs opvallend vinden aan Hoorn is de veelheid aan rommelige plekken in de stad. „De Veemarkt is een fantastische ruimte, maar

staat vol met auto's en ziet er rommelig uit. Dit zou een nieuw plein voor de stad kunnen zijn, een allée die de stad allure geeft. Dat geldt ook voor de Vale Hen, ook een rommelig gat dat je kunt opvullen. Wij komen niet met uitgekristalliseerde ontwerpen, maar we doen wel aanbevelingen hoe de stad beter tot haar recht kan komen.“

Stadsarchitect

De stad opsplitsen in Hoorn aan Zee en Hoorn is ook een aanbeveling. „Het water is een belangrijke drager van het DNA van Hoorn, een kwaliteit die de stad veel gebracht heeft en ook de stad nog zoveel te bieden heeft. Hoorn ziet er vanaf het

water ook fantastisch uit. Watersporters weten dat, maar als je vanaf de A7 of met de trein binnenkomt is het heel ander verhaal. Het stationsgebouw is een pareltje en de stad zelf heeft ook heel veel sterke gebouwen, maar de Roode Steen lijkt wel het eindpunt. Terwijl er een havengebied is met een enorme potentie. En dat geldt ook voor de Westerdijk die een ruimtelijke kwaliteit heeft die niet gebruikt wordt. Hoorn zou een eigen stadarchitect moeten hebben, iemand die verder kijkt dan de politieke bestuurstermijn.“

Halfweg en Zwirs presenteren hun onderzoek in tentoonstellingsvorm in het Architectuurcentrum. Fotografie Katja

De Westerdijk: een plek met potentie.

FOTO KATJA EFFTING

De fruittuinen horen bij de identiteit van Hoorn.

FOTO KATJA EFFTING

Effting heeft hiervoor kenmerkende plekken in Hoorn in beeld gebracht die op fruitkistjes worden getoond. „We maken een hele wand van fruitkistjes en daartussen zitten ook lege kisten die gevuld mogen worden om het DNA van Hoorn te laten groeien. Het onderzoek

is niet klaar, maar is eigenlijk een start voor een discussie over het verbeteren van de stad en hoe dat aan te pakken.“

NANSKA VAN DE LAAR

De tentoonstelling DNA van Hoorn wordt donderdag om 20 uur geopend in het Architectuurcentrum in de bibliotheek aan de Wisselstraat. Halfweg en Zwirs

zullen tijdens de opening hun onderzoek toelichten. Daarnaast zal Marina Roosebeek (Welstandscommissie Kring Westfriesland), die de opening van de tentoonstelling verricht, haar visie schetsen op het onderwerp. De tentoonstelling is gedurende drie maanden te zien. Zie ook www.architectuurcentrum.nl en www.ateliersilver.nl.

Ed Barendregt maakt fotorealistische miniboerderij voor Westfries Genootschap

Bouw een stolp van karton

Met ongeduld engelenge-duld maakt hij bouwplaten van gefotografeerde gebouwen. De jongste creatie van Ed Barendregt is een mini van een monumentale stolp in Oosterblokker.

„Het kost weinig en je hebt een mooi ding om naar te kijken“, lacht de aartspriegelaar.

Barendregt heeft hem gemaakt in opdracht van het Westfries Genootschap. Zijn er dan nog mensen die van karton huisjes in elkaar willen knutselen? „Jazeker“, zegt Hans van Kampen van het Genootschap. „we verkopen er per evenement altijd wel drie of vier.“

Watertoren

Hij ziet de nieuwe stolp als een mooie aanvulling op de andere bouwplaten in het assortiment. Dat zijn onder meer de watertoren van Hoogkarspel, het raadhuis van Spanbroek, het station van Twisk van de Museumstoomtram, molen De Herder in Medemblik en de melkfabriek van Winkel.

„Waarom juist deze 19e eeuwse stolp? Omdat de West-Friese kleuren er mooi op te zien zijn“, zegt Van Kampen. De Schager kleurendeskundige is een fervent promotor van het historische West-Friese kleurenpalet. Op de boerderij kun je het typische mintgroen op de halsgevel, de goten en de kozijnen zien glanzen.

Een andere voorwaarde was dat de boerderij vrij moest staan. Zo kon Barendregt, een getalenteerd hobbyfotograaf uit Schagen, het bouwwerk van alle kanten op de gevoelige plaat vastleggen. Bovendien moest de eigenaar, de familie De Boer, het leuk vinden. Urenlang was de 54-jarige

Ed Barendregt met stolpboerderij, goederenloods in Enkhuizen en Huis met de Luifel in Alkmaar. „Urenlang priegelen vind ik gewoon enig om te doen.“

FOTO JOHN OUD

Barendregt op Oosterblokker 39 in touw, camera in de aanslag en wachtend op het juiste licht. Omdat een bouwtekening ont-

brak heeft hij alles, waar hij bij kon, zelf moeten opmeten, tot aan het kleinste kozijn toe. „De onderdelen moeten wél klo-

pen“, zegt de man die het modelbouwen met de paplepel ingegoten heeft gekregen. Opgegroeid in Badhoevedorp,

onder de rook van Schiphol, lijmd hij als tienjarige modelvliegtuigen in elkaar. Later bouwde hij huisjes voor de

modelpoorbaan van zijn pa. „Thuis ben ik de foto's van de boerderij gaan verwerken“, vertelt Barendregt. Voor de man

die in het dagelijks leven bedrijfsleider is bij boekhandel Stumpel in Hoorn is zijn bouwplatenbedrijf Peard (www.peard.nl) pure ontspanning. In zijn collectie zitten niet alleen mini's van de goederenloods van Enkhuizen en het station van Sneek, maar ook meterslange gefotografeerde achtergronden voor modelspoorbanen.

„Ik heb zowel landschappen als steden vol gebouwen waarmee je je zolder rondom kunt behangen.“ De stroken verkoopt hij vanaf vijftien euro, bouwplaten al vanaf vier euro. De Schagenaar nam het bedrijfje zo'n zes jaar geleden over van Twisker Peter van den Bogaard. „Peter helpt me nog steeds. Van hem heb ik ontzettend veel geleerd.“

Evenknie

Barendregt is de enige fotorealistische bouwplatenmaker in Nederland. Hij kan het weten, hij loopt per jaar tientallen beurzen af en zegt nog geen evenknie te zijn tegengekomen. „Met fotografie kun je bouwplaten meer realisme geven dan met de traditionele getekende. Je ziet licht- en schadueffecten en bijvoorbeeld ook de details van de bouwsteentjes. Voor wie ik ze maak? Het is een selecte groep, ze zitten vooral in de spoorwielbouw, maar die groep groeit. Karton is interessanter dan kunststof en ook goedkoper. Ik wil proberen ook liefhebbers van West-Fries ergoed te interesseren.“

Bijna een jaar is Ed Barendregt naast zijn werk en gezin bezig geweest met de Oosterblokker stolp voordat de eindversie kant en klaar voor hem stond te pronken. De bouwplaten drukt hij met zijn eigen drukmachine op speciaal karton dat een hoge fotokwaliteit garandeert.

„Niet te mat, niet te glanzend en zeer geschikt om de plakranden scherp te vouwen“, vertelt

de perfectionist, die in 1984 op verzoek van het Westfries Museum een model van station Hoorn bouwde in het kader van 100 jaar spoorlijn Hoorn-Zaandam. Ook de bouwbeschrijving van de stolp maakte hij zelf. Hij levert drie groottes: half nul (schaal 1:87), N (1:120) en Z, heel klein dus, (1:220).

Scherpe mesjes

Om te kijken of zijn bouwplaat klopte ging Barendregt zelf aan de slag. „Wat je nodig hebt zijn een goede snijlat, scherpe mesjes en traditionele Velpoon. Het lastigste was de kap, omdat ik die niet kon meten. Die kreeg ik uiteindelijk na veel kopiëren en plakken kloppend, wat dat betreft is photoshop onmisbaar.“

Vier keer moest hij de kartonnen boerderij bouwen, voordat zijn kunstwerk af was. Een mooi rijksmonument in mini-formaat. Op de statige halsgevel zitten zelfs de Lodewijk de Zestiende-vazen, piepklein, dat wel. „De ramen zijn transparant. De luiken voor de ramen zijn in een extra laag aangebracht. Zo zijn ook de kozijnen en geveldelen meermalen op te bouwen, evenals het pannendak en het rieten dak, waardoor de miniaturer er nog realistischer uitziet.“

De kick van dit werk? Ed Barendregt: „Het is een uitdaging om een mooi ontwerp te maken en leuk om enthousiaste reacties op de beurs te krijgen. Dat urenlang priegelen is gewoon enig om te doen. Kijk, die regenpijp, een dingetje ter grootte van een naald. Secuur werk om dat uit te snijden. Hoe het moet als je mes uitschiet? Tja.“

ANNETTE SNAAS

De bouwplaat van de West-Friese stolp is te koop bij het Westfries Genootschap, Timmermansgildehuis, Dal 3, 0229-217121. De grootste kost € 27,50, de kleinste € 10.